

забезпечити безкоштовно необхідну кількість бланків документів, формулярів. Якщо для отримання відповідного адміністративного акту з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно крім заяви вимагаються додаткові документи, то заявникові має надаватися достатньо часу для їх підготовки до початку адміністративної процедури. Форми документів, які вимагаються від заявників, повинні бути максимально простими і, як правило, оформлятися у вигляді анкет. Сьогодні існує практика відкритого поширення різноманітних формулярів завдяки використанню сучасних інформаційних технологій.

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL.: <http://rada.gov.ua/>.

2. Тимошук В. П. Процедура прийняття адміністративних актів : питання правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2009. 214 с.

3. Адміністративне право України : академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк та ін. ; гол. редкол. В. Б. Авер'янов. К.: Юридична думка, 2004. Т. 2 : Особлива частина. 583 с.

4. Кузьменко О. В. Структура адміністративного процесу : оновлення виміру. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : спец. вип. : у 2 ч. Сімферополь : Кримський юрид. ін-т Харківського університету внутрішніх справ ; Віддруковано ПП "Ельнью". Ч. 1. 2005. С. 117–121

Іван Каркоцький

директор Запорізького

науково-дослідного

експертно-криміналістичного

центру МВС України, м. Запоріжжя

ЩОДО СУТНІСНОГО ЗМІСТУ ПРИНЦИПУ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ТА ПОВНОТИ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний стан боротьби зі злочинністю потребує підвищення ефективності експертної роботи, а саме: вдосконалення правового регулювання, розширення кола вирішуваних експертних завдань, підвищення достовірності та обґрунтованості експертних висновків, удосконалення методології судово-експертних досліджень, розробки експертних методик відповідно до міжнародних стандартів.

Комплекс перерахованих та інших заходів покликаний вдосконалити криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, а його реалізація залежить від високого рівня забезпечення та організації експертної роботи. У зв'язку з цим вивчення експертної діяльності є обов'язковою передумовою теоретичного осмислення її поняття, сутності та

завдань [1, с. 45].

Судово-експертною діяльністю вважається система дій, що здійснюється в процесі судочинства уповноваженими на те процесуальним законодавством органами та посадовцями і складається в призначенні, організації і веденні судових експертиз з метою встановлення обставин по конкретному кримінальному провадженню.

Головним призначенням правової держави є гарантування прав, свобод і законних інтересів особи. Зазначене є неможливим без дотримання та послідовної реалізації у суспільному житті основоположних засад (принципів).

У найбільш загальному вигляді принципи судово-експертної діяльності визначені у чинному законодавстві. Зокрема, статтею 3 Закону України «Про судову експертизу» передбачено, що судова-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження [2].

Об'єктивність та повнота дослідження являють собою тісно взаємопов'язані вимоги, що пред'являються до експертного дослідження, але мають власний зміст.

Сутність об'єктивності дослідження в судово-експертній діяльності полягає у вимозі проведення дослідження з використанням тільки науково обґрунтованих методик і формулюванні висновків, що ґрунтуються на результатах цих досліджень. Тенденційність при прийнятті рішення і зацікавленість експерта у визначеному висновку є недопустимими.

Ми погоджуємось із В. Г. Гончаренко, який під об'єктивністю експертного дослідження розуміє те, що експерт під час проведення дослідження не пов'язаний з версією сторони, що призначила експертизу. Він установлює за допомогою спеціальних знань усі обставини справи в межах інформації, яку містять досліджувані ним об'єкти [3, с. 9].

Об'єктивність експертного дослідження багато в чому залежить від наявності та об'єктивності методик проведення тієї чи іншої експертизи та якості матеріалів, представлених на експертизу.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) передбачає дотримання вимог щодо об'єктивності проведених експертних досліджень. Так, ч. 4 ст. 69 КПК України надає експертові можливість відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків. Разом з тим п. 2 ч. 3 ст. 69 КПК України надає експерту право клопотати про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для складання висновку [4].

Одним з основних умов об'єктивності проведеного дослідження закон називає здійснення експертизи в межах відповідної спеціальності.

Очевидно, що експерт не в змозі дати об'єктивний висновок у тому випадку, якщо необхідні для проведення експертизи дослідження виходять за рамки спеціальних знань експерта. Так, експерт невідкладно повинен

повідомити особу, яка його залучила, чи суд, що доручив проведення експертизи, про неможливість проведення експертизи через відсутність у нього необхідних знань (ч. 6 ст. 69 КПК України).

Очевидно, що в даному випадку вирішення питання про відмову від проведення експертизи і давання висновку залежить від самого експерта, рівня його знань і внутрішнього переконання.

Безпосередньо до принципу об'єктивності примикає така, передбачена законом вимога до експертного дослідження, як його повнота.

Принцип повноти повинен реалізовуватися на всіх етапах експертного дослідження: 1) при формуванні вихідних даних, необхідних для дослідження; 2) при формуванні експертної версії та її перевірці в ході дослідження; 3) при виявленні і оцінці ознак і результатів дослідження, які є основою для експертних висновків.

Іншими словами, експерт повинен мати у своєму розпорядженні об'єкти, матеріали провадження в такому обсязі, які б забезпечували повноту подальшого дослідження. Для цього йому і надано право клопотати про надання необхідних об'єктів, документів, зразків, еталонів, матеріалів і т.п. Для цього він має право відмовитися від дослідження при ненаданні йому достатніх об'єктів дослідження.

У процесі дослідження експерт зобов'язаний перевірити всі альтернативні рішення, щоб потім прийти до правильного висновку. Для цього він всебічно (повно) повинен дослідити властивості об'єкта, ознаки документа, вивчити матеріали провадження, які стосуються предмета експертизи.

Повнота дослідження забезпечується: використанням експертом при дослідженні всіх доступних йому і необхідних в даній ситуації технічних засобів, методів, методик дослідження; проведенням дослідження щодо всіх представлених експерту придатних об'єктів; формулюванням відповідей на всі поставлені перед експертом питання.

Якщо в ході дослідження експерт встановить неможливість вирішення будь-якого питання, він відзначає в своєму висновку, що вирішувати це питання не представляється можливим і детально пояснює, з яких причин не можна вирішити дане питання.

Повнота експертного дослідження полягає в дослідженні всіх якостей і властивостей матеріалів, представлених на експертизу, що здійснюється глибоко і повно. Повнота передбачає дослідження такої сукупності властивостей представлених матеріалів, яка дозволяє не тільки повно і об'єктивно відповісти на поставлені запитання, а й, можливо, зробити більш ґрунтовні висновки і з'ясувати обставини, які мають значення для провадження, і з приводу яких експерту були поставлені запитання (ч. 1 ст. 101 КПК України).

На погляд Г.В. Прохорова-Лукіна, вимога повноти означає, що для проведення експертизи повинні бути надані всі об'єкти й матеріали,

необхідні для проведення повного та об'єктивного експертного дослідження [5, с. 18].

Повнота експертного дослідження поширюється тільки на ті обставини, властивості і якості досліджуваних предметів, які мають значення для вирішення провадження. По суті, повнота обмежується рамками тих обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні (ст. 91 КПК України).

Підсумовуючи наведене, можемо констатувати, що, будучи складовою частиною системи принципів судово-експертної діяльності, принцип об'єктивності та повноти дослідження має вагоме значення, оскільки саме він визначає вимоги, що пред'являються законодавцем до якості основного напрямку судово-експертної діяльності – проведення експертизи.

1. Стрілець Г. О. Генезис системи судово-експертних установ в Україні та напрямки їх діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К., 2009. 10 с.

2. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ (зі змінами та доповненнями). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

3. Експертизи у судовій практиці: науково-практичний посібник для суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів / за загальною редакцією В.Г. Гончаренка. К.: Юрінком Інтер. 2005. 387 с.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. Х.: Одиссей, 2013. 1104 с.

5. Прохоров-Лукін Г. Про деякі актуальні питання судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність*. 2006. № 6. – С. 16-27.

Анастасія Аксютіна

кандидат юридичних наук

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ НАДАННЯ КУЛЬТУРНИХ ПОСЛУГ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Правове регулювання практики надання населенню якісних і доступних культурних послуг є важливим напрямом діяльності держави у сфері культури. Водночас, розвиток цієї сфери стає повноцінним лише за умови визначення пріоритетних цілей стратегічного планування, окреслених у відповідну сукупність документів програмно-цільового характеру різної функціональної спрямованості.

Власне стратегічне планування розглядається як «особливий вид наукової та практичної діяльності, що полягає у розробці стратегічних рішень (у формі прогнозів, проектів програм, планів), які передбачають висунення таких цілей і стратегії поведінки відповідних об'єктів управління,